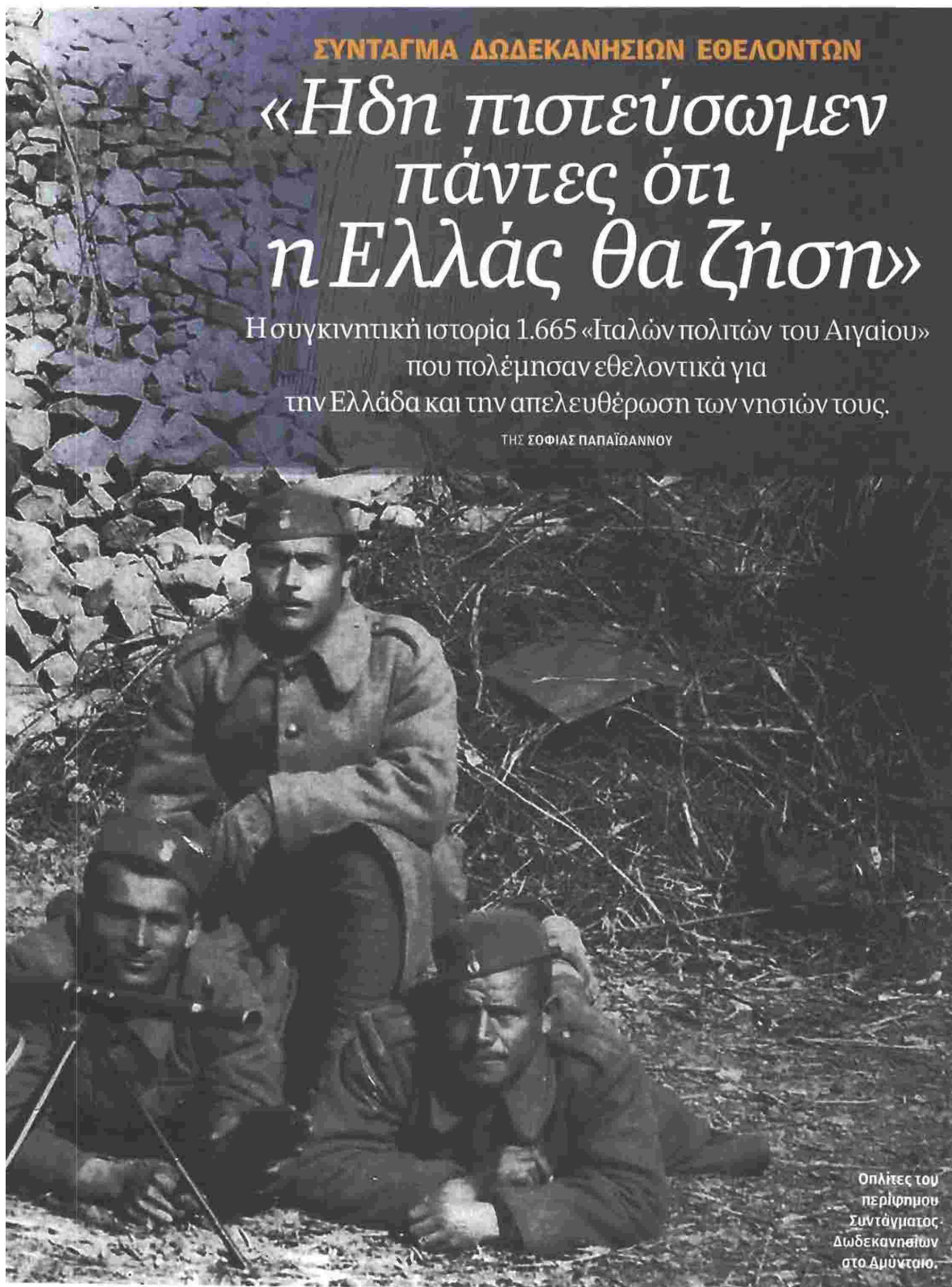

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : **Κ**
Ημερομηνία: Κυριακή, 23-10-2011
Σελίδα: 52,53,54,55,56 (1 από 5)
Μέγεθος: 2677 cm²
Μέση κυκλοφορία: 21160
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

«Ήδη πιστεύωμεν πάντες ότι η Ελλάδα θα ζήσῃ»

Η συγκινητική ιστορία 1.665 «Ιταλών πολιτών του Αιγαίου»
που πολέμησαν εθελοντικά για
την Ελλάδα και την απελευθέρωση των νησιών τους.

ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Οπλίτες του
περίφημου
Συντάγματος
Δωδεκανησίων
στο Δμύντιο.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΘ, ΑΧΙΛΛΕΑ Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΔΗ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : Κ
Ημερομηνία: Κυριακή, 23-10-2011
Σελίδα: 52,53,54,55,56 (4 από 5)
Μέγεθος: 2677 cm²
Μέση κυκλοφορία: 21160
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

βαρά προβλήματα και ελλείψεις σε εξοπλισμό και οπλισμό - καθώς τα όπλα που είχαν οι Βρετανοί υποσχεθεί στον Καζούλη δεν έφτασαν ποτέ. Οι περισσότεροι Δωδεκανήσιοι ήταν αγύμναστοι, ενώ κάποιοι από αυτούς έπιαναν για πρώτη φορά όπλο - αφού δεν είχαν ποτέ περάσει στρατιωτική θητεία στα κατεχόμενα νησιά. Στον Κλαδάκη ανακοινώνεται ότι έχει διορία μόνο έξι εβδομάδων για να τους εκπαιδεύσει. Η προετοιμασία είναι εξαντλητική και διαρκεί μέχρι τη νύχτα. Τα πρωινά γίνεται η πρακτική εκπαίδευση και τα απογεύματα η θεωρητική διδασκαλία. Τις Κυριακές, εκπρόσωποι των δωδεκανησιακών συλλόγων επισκέπτονται τους εθελοντές, τους προσφέρουν γλυκίσματα και τσιγάρα και τους μοιράζουν μάλλινα πλεκτά περιθωράκια και καλύμματα κεφαλής, που έχουν πλέξει γι' αυτούς Δωδεκανήσιες γυναίκες, αφού η στρατιωτική υπηρεσία δεν είχε να τους μοιράσει.

Μετά τον Εθνικό Ύμνο, στο πρωινό προσκλητήριο άδεται υποχρεωτικώς από τους εθελοντές και ο Δωδεκανησιακός Ύμνος, σύμφωνα με τις διαταγές του Μάρκου Κλαδάκη.

Οι τελευταίες προετοιμασίες

Λίγο πριν αναχωρήσει για το Μέτωπο, το σύνταγμα μεταφέρεται στους στρατώνες Χαϊδαρίου, όπου και γίνεται η ορκωμοσία των εθελοντών στις 19 Ιανουαρίου. Η συγκίνηση είναι πολύ μεγάλη, καθώς για πρώτη φορά στην ιστορία της Ελλάδας παραλαύνει τμήμα Δωδεκανησίων στρατιωτών. Λίγες μέρες μετά, πεθαίνει ο Ιωάννης Μεταξάς. Στην τιμητική φρουρά που συνοδεύει τη σορό, συμμετέχουν και άντρες του συντάγματος (γεγονός που ερμηνεύεται από πολλούς σαν εθνικός συμβολισμός για την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου). Στις 18 Φεβρουαρίου του 1941 φτάνει η πολυπόθητη κλήση για το Μέτωπο. Το σύνταγμα υπάγεται στην 20ή Μεραρχία και διοικητής ορίζεται ο αντισυνταγματάρχης Ιωάννης Νικολάου. Συγκροτείται, δε, σε τρία τάγματα. Ο Μάρκος Κλαδάκης αναλαμβάνει διοικητής του πρώτου τάγματος. Οι εθελοντές ετοιμάζουν πυρετωδώς την εξάρτυσή τους. Την επομένη η διαταγή υπαγορεύει: «Το σύνταγμα να μετακινηθεί εξ Αθηνών εις την ζώνην των πρόσω». Η κατεύθυνση δεν είναι τα Δωδεκάνησα, όπως πιστεύουν όλοι, αλλά το αλβανικό Μέτωπο. Οι άντρες που ονειρεύονταν να γυρίσουν ελευθερωτές στα νησιά τους απογοητεύονται. Όπως θα γράψει αργότερα ο Μάρκος Κλαδάκης στα απομνημονεύματά του, ούτε το υπουργείο Εσωτερικών ούτε οι Βρετανοί σύμμαχοι είχαν ποτέ σχεδιάσει μια επιχείρηση στα Δωδεκάνησα. Εκείνη τη στιγμή όμως κανείς δεν μπορούσε να το ανακοινώσει στους εθελοντές. Για να διατηρήσει ακμαίο το πθικό τους, δίνει διαταγή στους διοικητές να καλλιεργήσουν την ιδέα ότι η απελευθέρωση της Δωδεκανήσου εξαρτάται από την επιτυχή έκβαση του αγώνα στην Αλβανία. Πριν φύγουν για το Μέτωπο, συγκεντρώνει τους άντρες του και τους λέει: «Μόλις νικήσουμε στην Αλβανία, θα κατευθυνθούμε στα νησιά μας. Τότε η σημαία του δικού μας συντάγματος, υπερήφανη και τιμημένη, θα κυματίζει στο φρούριο της Ρόδου».

«Γιατί δεν έρχεται και η δική μας σειρά;»

Από τον σιδηροδρομικό σταθμό στο Ρουφ Ξεκινά η μεταβίβαση των αντρών στο Μέτωπο τα ημερώματα της 21ης Φεβρουαρίου 1941. Την ίδια στιγμή ξεκινά και ο ψυχολογικός πόλεμος της Ιταλίας εναντίον των ιδίων και των οικογενειών τους. Το τρένο που τους μετέφερε στο Μέτωπο δεν είχε φτάσει ακόμα στη Μακεδονία, όταν ο ραδιοφωνικός

σταθμός της Ρώμης μετέδωσε ότι το Σύνταγμα των Εθελοντών διαλύθηκε στην πρώτη μάχη, έχοντας τρομακτικές απώλειες. Το τρένο σταματά στο σταθμό της Βεύης, 20 χιλιόμετρα από τη Φλώρινα. Οι εθελοντές στρατοπεδεύουν για ένα μήνα εκεί, ανοίγοντας χαρακώματα και συνεχίζοντας την εκπαίδευση.

Πρώτη αποστολή του συντάγματος ήταν η κατασκευή οχυρωματικών έργων σε ένα μέτωπο 20 χιλιομέτρων από το όρος Καϊμακτσαλάν στα ελληνογιογκοσλαβικά σύνορα μέχρι τη λίμνη Βεγοριτίδα-Πετρών. Το σύνταγμα βρισκόταν στην πιο προωθημένη θέση του Μετώπου, καλύπτοντας τη στενωπό Βεύη-Κέλλη και τους Βρετανούς. Με την έναρξη, όμως, της γερμανικής επίθεσης στις 6 Απριλίου 1941, οι εθελοντές διατάσσονται να εγκαταλείψουν τα οχυρά, όπου με τόσο κόπο είχαν οργανώσει την άμυνα τους, και να μετακινηθούν σε μια δύσβατη, ορεινή περιοχή, εντελώς ακάλυπτη.

Ο Κλαδάκης και οι άλλοι αξιωματικοί διαφωνούν με τη διαταγή, αλλά την εκτελούν με δυσφορία. Όλο αυτό το διάστημα οι εθελοντές αναμένουν με αγωνία να πολεμήσουν. Ο εθελοντής από την Τήλο Νίκος Βασιλάκης καταγράφει στο ημερολόγιό του «την απεριόριστη επιθυμία να πολεμήσουμε... να αρχίσει το τουφεκίδι». Μπορεί το κρύο να τον περονιάζει μέχρι το κόκαλο μέσα στο αμπρι, αλλά εκείνος γράφει: «Κάθε μέρα και μια νέα δόση μίσους προστίθεται εις το προηγούμενο. Γιατί δεν έρχεται και η δική μας σειρά; Εύχομαι και ελπίζω τον μήνα τούτο να φανώμεν και ημείς τυχεροί επί του ζητήματος τούτου».

Η οπισθοχώρηση

Στις 10/11-4-1941 δίνεται η ευκαιρία για «τουφεκίδι» στο ύψωμα Γκλάβα, όπου είναι οχυρωμένοι οι εθελοντές. Η κατάληψη του υψώματος από τους Γερμανούς θα είχε ως συνέπεια την παράλυση όλης της άμυνας του συντάγματος, θα γράψει λίγους μήνες αργότερα ο αντισυνταγματάρχης Ιωάννου στην έκθεση πεπραγμένων του ΓΕΣ. Όλα τα τάγματα των εθελοντών συγκεντρώνονται στο ύψωμα για βοήθεια και μετά δύο ώρες μάχης αναγκάζουν τους

Γερμανούς σε υποχώρηση.

Λίγες όμως ημέρες μετά, το Μέτωπο θα διασπαστεί. Το σύνταγμα, που εν τω μεταξύ έχει υπαχθεί στη βρετανική διοίκηση, διατάσσεται να υποχωρήσει. Η βρετανική διαταγή της σύμπτωσης και της υποχώρησης αμφισβητείται έντονα από τους Έλληνες αξιωματικούς ως πολύ πρόχειρα και επικίνδυνα σχεδιασμένη. Ο ίδιος ο Κλαδάκης γράφει στα απομνημονεύματά του ότι αρνήθηκε τις διαταγές των Βρετανών, διότι οδηγούσαν το τάγμα του σε βέβαιο θάνατο.

Ο Κασιώτης εθελοντής Μιχάλης Καραγιαννάκης θυμάται σήμερα το τραγικό θέαμα που αντίκρισε από την κορυφή ενός λόφου. «Στην κοιλάδα του Αμύνταιου, χιλιάδες στρατός -ο ελληνικός στρατός της Αλβανίας- να οπισθοχωρεί ατάκτως. Δεν ήταν οπισθοχώρηση αυτή», θυμάται σήμερα με συγκίνηση, «ήταν άτακτος φυγή. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω». Οι εθελοντές, όπως και τόσοι άλλοι Έλληνες στρατιώτες, θα γυρίσουν με τα πόδια στην Αθήνα, πεινασμένοι και εξαντλημένοι. Τα πρώτα κτίρια που θα αντικρίσουν μπαίνοντας στην πόλη είναι οι στρατώνες στο Χαϊδάρι. «Αθελα οι σκέψεις ανατρέχουν μερικούς μήνες πίσω, τότε που γεμάτοι ενθουσιασμό, αισιοδοξία και συγκίνηση εκπαιδευόμασταν με ζήλο έχοντας το συναίσθημα της αποστολής μας διά να συνεισφέρουμε και εμείς για να μεγαλώσει η Ελλάδα», γράφει ο Βασιλάκης στο ημερολόγιό του την ημέρα που επιστρέφει από το Μέτωπο και τελειώνει το μικρό μαύρο τετράδιο γράφοντας: «Οχι, δεν ετελειώσαμε, μετά την άπαυλα αυτή θα συνεχίσουμε το έργο μας για την αποκατάσταση του μεγαλείου της Ελλάδος και ημών των τέκνων της. Υπομένω και ελπίζω».

Κλείνοντας την έκθεση πεπραγμένων του Συντάγματος Δωδεκανησίων Εθελοντών, ο αντισυνταγματάρχης Νικολάου, λίγες ημέρες μετά τη λήξη του πολέμου, γράφει: «Ηδη πιστεύωμεν πάντες ότι οποιαδήποτε καν η η έκβασις της συνεχιζομένης σήμερον παγκοσμίου γιγαντομαχίας, η ΕΛΛΑΣ, χάρις εις την ιστορίαν της και την θέσιν της, ΘΑ ΖΗΣΗ». *

© ΑΡΧΕΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΟΥΤΛΑΚΗ

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΔΙΩΓΜΟΣ

Με τη λήξη του πολέμου, ολόκληρη η Ελλάδα πλέον βρίσκεται υπό ιταλογερμανική κατοχή. Οι Ιταλοί ξεκινούν τότε να κυνηγούν όλους τους Δωδεκανησίους που κατετάγησαν εθελοντικά στο σύνταγμα. Οι νέοι άντρες κρύβονται για να μη συλληφθούν και, συχνά, πέφτουν θύματα προδοσίας από συμπατριώτες τους. Έχει γραφτεί ότι, λίγο πριν μπου οι Ιταλοί στην Αθήνα, δόθηκε διαταγή να καταστραφούν τα μητρώα των εγγραφών του συντάγματος στο Γενικό Στρατηγείο. Ομως, από τα ιταλικά μυστικά έγγραφα που πέρασαν από τα χέρια μου κατά την ενασχόλησή μου με το βιβλίο της ζωής του εθελοντή Μιχάλη Κουτλάκη, είναι φανερό ότι οι ιταλικές Αρχές κατοχής της Ρόδου γνώριζαν τα ονόματα και τα πατρώνυμα όσων κατετάγησαν στο σύνταγμα και μπορούσαν να διασταυρώσουν στοιχεία.

Ο Μιχάλης Κουτλάκης, ένας νεαρός μαθητής που άλλαξε την ταυτότητά του για να πολεμήσει εθελοντής, έκανε το λάθος να επιστρέψει στο αγαπημένο του νησί, την Κάσο, ένα χρόνο μετά τον πόλεμο. Εκεί θα προδοθεί από συμπατριώτες του, από μια γυναίκα που είχε συνάψει σχέσεις με Ιταλό, θα συλληφθεί και θα δικαστεί στο ιταλικό στρατοδικείο της Ρόδου. Ο Μιχάλης Κουτλάκης, όπως και τόσοι άλλοι Δωδεκανήσιοι συμπατριώτες του, έδωσε τη ζωή του για ένα ιδανικό. Αποφάσισε να πολεμήσει εθελοντικά, αλλά δεν πρόλαβε να κρεμάσει την ελληνική σημαία στον ιστό του Αγίου Σπυριδώνα, στο λιμάνι της Κάσου, όπως ονειρευόταν.

* Το βιβλίο της Σοφίας Παπαϊωάννου «Κρυμμένο στο Αιγαίο, μια αληθινή ιστορία» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

Ο Κλαδάκης γράφει στα απομνημονεύματά του ότι αρνήθηκε τις διαταγές των Βρετανών, γιατί οδηγούσαν το τάγμα του σε βέβαιο θάνατο.